

Buköversikt, vuxna

Hitta i dokumentet

[Indikationer](#)
[Kontraindikationer](#)
[Modalitet](#)
[Patientförberedelser och säkerhet](#)
[Läkemedel/kontrastmedel](#)
[Strålskydd](#)
[Undersökningsprocedur](#)

[Utförande](#)
[Dokumentation](#)
[Patient eftervård](#)
[Standardbilder](#)
[Bilagor](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)

Indikationer

Ileus, fri gas, obstipation, sondläge, spiral i uterus, OATT (oro-anal transitid), främmande kropp, aortastent.

Kontraindikationer

Modalitet

Detektor.

Patientförberedelser och säkerhet

Kontrollera ID och att rätt organ och rätt sida undersöks.

Läkemedel/kontrastmedel

Strålskydd

Allmänt strålskydd, se [vårdriktlinje](#).

Patientgrupp	Undersökning	Effektiv dos (mSv)	Motsvarande tid bakgrundsstrålning
Vuxna	Buköversikt	0,41	5 månader

Fråga fertila kvinnor 15 till och med 50 år om graviditet.
Använd gonadskydd för pojkar och män upp till och med 50 år.
Kompression bör användas till och med 70 år.
Läs mer i vårdriktlinje om [gonadskydd, kompression och graviditet](#).

Undersökningsprocedur

Patienten är liggande och eventuellt stående.
Sidomärkning ska synas i bildfältet. Märkning av stående bilder.

Utförande

Vid frågeställning fri gas eller obstipation – remiss till prioritering, läkare för CT

Sondläge	Frontal. Se kriterier.
Främmande kropp	Frontaler (från diafragma till symfys). Sidobild vid fynd.
Ileus, obstipation	Frontal stående (diafragma till symfys). Frontal liggande – en övre och en nedre bukbild (diafragma till symfys). Liggande frontal (när patient inte orkar stå upp). Höger resp. vänster sida utbländad, horisontell strålrättning. Rektumsida på begäran
Fri gas	Frontal stående (diafragma till symfys). Frontal liggande (diafragma till symfys). Fri gas bild.
Spiral i uterus	Bild över nedre buk, eventuellt även övre buk. Sida över aktuellt område vid fynd.
OATT	Liggande bilder över buken

Dokumentation

Utförande röntgensjuksköterska fyller i sitt ID.
Dokumentera allmänt strålskydd.
Dokumentera om avvikelser sker.

Bildkriterier/rekonstruktioner/bildbearbetning/arkivering

Sondläge

Frontal: Bild från näsan och nedåt, eventuellt ytterligare en bild längre ned så hela sonden syns.

Ileus, fri gas, obstipation

Stående bilder, övre och nedre buk med diafragmakupolen som övre kant och symfysen som nedre begränsning.

Liggande bilder, övre och nedre buk, med diafragma i övre kant och symfysen som nedre begränsning.

Om patienten inte kan stå

Liggande frontaler, övre och nedre.

Liggande horisontella frontalbilder – liggande på höger resp. vänster sida.

Fri gas-bild vid frågeställning fri gas.

Rektumsida på begäran.

Fri gas-bild vid frågeställning fri gas

Patienten läggs på vänster sida i cirka 5 minuter. En väl inblandad bild, cirka 30 x 10 cm tas över höger flank. På bilden ska diafragma och övre kanten på crista iliaca synas.

Spiral

Börja med en bild över nedre buk. Symfyssen ska vara med på bild. Vid fynd tas en sidobild över aktuellt område. Om ingen spiral syns på bilden över nedre buk, fortsatt med en bild över övre buk. Diafragma ska vara med på bild.

Bildbearbetning och arkivering

Ansvarig röntgensjuksköterska kontrollerar att bilderna är tagna med rätt ID och att sidomarkering är korrekt.

Ansvarar även för att bilderna är rättvända och rätt hängda enligt hängningsmall.

Samtliga tagna bilder sändes till PACS. Efterbearbetning som beskärning av kroppsytta på tagen bild bör undvikas.

Patient eftervård

Standardbilder

Stående övre

Stående nedre

Liggande övre

Liggande nedre

Rektumsida

Bilagor

OATT - oro-anal transittid

Med kallelsen får patienten ring- och stavmarkörer.
Markörer finns i receptionen.

10 ringmarkörer sväljs dagligen i 6 dagar.
20 stavmarkörer sväljs dag 6.

Bildtagning dag 7

24 timmar efter sista markörintag, tas en frontal bild över buken.
Ibland krävs flera bilder för att få med hela tarmen

Se nedan för tolkning och beräkning av OATT:

**Förenklat beräkningssätt för gastrointestinal transittid enl
SAGIM (Scandinavian Association for Gastrointestinal Motility)**

10 röntgentäta markörer (ringar) sväljes dagligen i 6 dagar,
röntgenbild dag 7.

Transittiden anges såsom oroanal transittid (OATT), dvs
antalet markörer som finns kvar i tarmen (M) dividerat
med dagsdosen (D=10). Numeriskt värde på transittiden anges
såsom tidigare om minst en halv dagsdos passerat och minst en
halv dagsdos finns kvar i tarmen, dvs M ligger i intervallet 5-55.
Således

M < 5   ger   OATT < 0.5 dygn

M 5-55   OATT 0.5 - 5.5 dygn, enligt M/10

M < 55   OATT > 5.5 dygn

Riktlinjer för tolkning: För friska kvinnor (SS) var medianvärdet
för OATT 1.9 dygn och 95:e percentilen 4.3 dygn. OATT > 5 dygn
tyder på långsam passage och OATT 4,1-5,0 möjligen något
långsam passage. För friska män (SS) var 95:e percentilen 2.3
dygn.

Stavmarkörer (20 st) svalda dag 6:

Om >15 stavar finns i cekum-ascendens tyder detta på långsam
transit även i högerkolon.

Litet antal kvarvarande stavar tyder på snabb transit: för män < 2,
för kvinnor < 4.

Uppdaterat från föregående version

2022-06-14: Årlig uppdatering utan ändring.
2019-12-16: Tagit bort EVAR. Stråldostabell.
2019-10-28: Årlig uppdatering utan ändring.
Uppdaterad pga. nya skelett-labb.